

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

Карпенко Олександра Михайлівна

УДК 347.78.034

**Відтворення в українському перекладі власних назв англомовного
публіцистичного дискурсу**

035- Філологія
035.04 Германські мови та
літератури (переклад включно) - англійська

Автореферат
магістерської роботи на здобуття
ступеня магістра філології

Миколаїв – 2019

Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Робота виконана на кафедрі теорії та практики перекладу з англійської мови
Чорноморського національного університету імені Петра Могили.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент
КУЗЕНКО Галина Миколаївна,
завідуюча кафедри теорії та практики перекладу з
англійської мови, Чорноморський національний
університет імені Петра Могили

Захист відбудеться 26 лютого 2020 р. о 9⁰⁰ годині на засіданні атестаційної
комісії Чорноморського національного університету імені Петра Могили
(54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10).

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Англійська мова як засіб комунікації адаптується до нових технологій і до нового часу. Вона виявляється гнучкою, відкритою системою в контексті її спрощення та експресивного потенціалу. Разом з тим вона знаходиться під значним впливом щодо словотвірних і семантичних процесів.

Актуальність. В даний час спостерігається підвищення інтересу до проблемидискурсу в цілому і публіцистичного дискурсу, зокрема. Тексти ЗМІ являють собою саме дискурс, вони завжди динамічні і сучасні, вони сприймаються учасниками комунікації в контексті подійподія. Виникнення нового виду дискурсу, який називають медіа-дискурс, медійний дискурс або дискурс ЗМІ, обумовлено тенденціями інтернаціоналізації та глобалізації, розвитком сучасних телекомунікаційних технологій у світовому співтоваристві. На даний момент, засоби масової інформації мають великий вплив на політичну сферу. Тому можна виявити різні ситуації політичного протистояння в текстах ЗМІ з метою впливу на читач. Для досягнення цієї мети, автор повинен використовувати набір таких мовних засобів, які допоможуть йому переконливо викласти свою точку зору, сформулювати або вплинути на думку читача. Також актуальним стає розгляд мовної актуалізації ситуації політичного протистояння в британському публіцистичному дискурсі. Актуальність даної теми дослідження також визначається тим, що сьогодні, коли Україна здобула міжнародне визнання і налагоджує всебічні стосунки з багатьма країнами світу, потреба в неспотвореній передачі її ономастики й топоніміки набуває особливого значення. Насамперед йдеться про передачу цих своєрідних реалій англійською мовою, що є мовою міжнародного спілкування в усіх головних сферах міждержавних відносин.

При перекладі власних назв важливо враховувати культурну і національно-мовну специфіку імені. Важливим є принцип милозвучності. Перекладач строго слідує всім правилам транскрипції, але в підсумку воно важко сприймається, подібних моментів перекладачеві необхідно уникати.

Метою дослідження є визначення особливостей відтворення в українському перекладі власних назв англомовного публіцистичного дискурсу.

Предметом дослідження в у нашій роботі є власні назви англомовного публіцистичного дискурсу, розглянуто близько 10 текстів.

Об'єктом дослідження є українському перекладі власних назв англійською мовою.

Методологічною базою для даного дослідження послужили не тільки дослідження в галузі комунікативної лінгвістики, словники, практичні напрацювання, що реалізуються в межах англійської мови – таких як діалог, полеміка, змістовно пов'язані письмові тексти, які містять взаємні посилання і т.д. У процесі роботи використовувалися такі **методи**, як порівняльний, контекстуальний і кількісний аналіз, описовий метод, а також метод опитування респондентів.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що в ньому досліджуються особливості понять ономастики – власних назв, стилістики – публіцистичного дискурсу, визначено соціолінгвістичні особливості, аспекти відтворення в українському перекладі власних назв англомовного публіцистичного дискурсу.

Практична цінність роботи визначається тим, що отримані результати можуть бути використані в посібниках з англійської мови, в лекціях і практичних заняттях з англійської мови, теоретичних курсах по стилістиці, теорії мови, курсах з теорії комунікації.

Теоретичні положення дослідження ґрунтуються на наукових концепціях вітчизняних і зарубіжних вчених в області лінгвістики, соціолінгвістики, зокрема: Є.І. Горошко, Ф.О. Смирнова, В.І. Карасика, Н.С. Валгина, В.А. Маслової, З.Д. Попова, І.А. Стерніна, В.Г. Костомарова, І.А. Зимової, Д.Н. Шмельова, М.М. Бахтіна, В.В. Дементьєва, Т.Г. Винокур, Б.М. Гаспарова, В.Г. Костомарова, Г.Є. Крейдліна, А.А. Леонтєва, Н. Лукашенко та інших. Явище зниженої лексики як мовну проблему розглядали в своїх

роботах вітчизняні лінгвісти: С.П. Бібик, К. Л. Бондаренко, В. І. Карасик, В. П. Коровушкін, В. Г.Костомаров, А. І. Матяшевська, О. О. Міллер, М. І. Святова, В. О. Хомяков, тощо. Серед зарубіжних науковців слід назвати праці: Партриджа, Д. Крістела, Л. Соудека та ін. Вагомий внесок у дослідження особливостей Інтернет-комунікації внесли Г. І. Абдрахманова, В. І. Беліков, Є. Г. Єфімов, Л. М. Землянова.

Матеріалом дослідження послужили фрагменти письмових текстів таких жанрів публіцистики, як статті та огляди в інтернет-виданнях.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів з підрозділами, висновків, списку використаної літератури та додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **Вступі** дається загальна характеристика роботи, обґрунтовується актуальність і наукова новизна обраної теми, аналізується стан її розробки, визначаються мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження, його теоретико-методологічні засади, вказується практична цінність дослідження, містяться відомості про структуру, зміст й обсяг магістерської роботи.

Перший розділ роботи «**Теоретичні засади власних імен та публіцистичного дискурсу у мовознавстві та перекладознавстві**» містить три підрозділи. У **підрозділі 1.1. «Поняття власної назви в ономастиці та відтворення її у перекладі»** було детально розтлумачено поняття власна назва та ономастика. Власні назви – це слова або словосполучення, які слугують для позначення виокремлених осіб, предметів чи явищ. Власні назви вивчаються наукою ономастикою. Ономастика– розділ лінгвістики, що вивчає власні імена, іноземної мовиторію їх виникнення і перетворення в результаті тривалого вживання в мові-джерелі або в зв'язку із запозиченням у інших мов спілкування. У більш вузькому сенсі ономастика-власні імена різних типів (ономастична лексика).Імена власні вживаються у всіх сферах людської діяльності, а значить, їх можна зустріти в самих різних функціональних стилях. Переклад власних назв вимагає особливої уваги, оскільки помилки при перекладі можуть призвести до неточностей і дезінформації. Так, наприклад, помилка в перекладі власного ім'я в офіційному документі може призвести навіть до судового позову. Також було розглянуто теорії щодо значення власної назви та науковців, які вивчали цю тему. Була подана класифікація власних назв. Розглянуто завдання

перекладача при перекладі власних назв та проблеми, з якими він може зустрітися.

У підрозділі 1.2. «*Поняття публіцистичного дискурсу та його місце у функціональній диференціації мови*» розкрито поняття публіцистичного дискурсу та його функції. Публіцистичний дискурс, представляючи собою різновид риторичного, прагматичного, виконує емотивну функцію і спрямований на досягнення конкретного ефекту навіювання, переконання або спонукання. Письменницька публіцистика-перехідне явище, що об'єднує публіцистичність і художність як способи мислення. Встановлена мета, та різновиди публіцистичних текстів. В першу чергу, мета публіцистичного тексту, як і будь – якого іншого – у тому, щоб повідомити нові відомості. Різновидів таких текстів багато: короткі інформаційні повідомлення (замітки), тематичні статті, оголошення, інтерв'ю. Так само іноземноімовинуюдещоінший вид публіцистичного тексту – есе, або аналітична публіцистика. Мета цих текстів – не тільки донести інформацію, скільки донести судження про цю інформацію. Крім донесення інформації у даних текстах є ще одна мета – впливати на читача. Тому у будь-якого суспільно-політичного видання є загальний стиль, ідеологія, тематична спрямованість.

У підрозділі 1.3. «*Аспекти перекладу власних назв публіцистики*» була встановлена мета публіцистичного тексту. Мета публіцистичного тексту, як і будь – якого іншого – у тому, щоб повідомити нові відомості. Були зазначені реципієнти газетно-журнального дискурсу. Реципієнтом газетно-журнального тексту є широкі маси населення, хоча деякі видання мають більш вузьку спрямованість. Складність перекладів публіцистичних текстів полягає саме в їх клішованості. Однак набагато більші труднощі вдають із себе кліше, які існують в рамках публіцистичного тексту і не є стійкими виразами. Дані вирази можна дізнаватися з тексту і підшукувати потрібні переклади. Складність може зменшитися лише з досвідом. Так само проблема – висока алюзивність газетно-журнального тексту. Часто журналісти

вибудовують свій текст з того, що вже відомо читачеві: фрагменти відомих музичних творів, книг, реклами, кінофільмів. Дана інформація досить складна для перекладу, і серед перекладачів досі точаться суперечки про те, чи варто передавати цю інформацію і її коментувати, якщо широкий читач не володіє контекстом. Особливо складні випадки перекладач може відкоментувати в виносках або користуючись додаванням. Саме алюзивність часто може привести до того, що текст буде неперекладним або складно переводиться. Також вказані функції публіцистичного тексту: інформаційна, виховна, впливова, пропагандистська або агітаційно-пропагандистська, просвітницька, популяризаторська, організаторська, гедоністична (розважальна) та інші функції.

Другий розділ роботи *«Практичні аспекти відтворення в українському перекладі власних назв англomовного публіцистичного дискурсу»* містить два підрозділи. У **підрозділі 2.1. «Особливості перекладу англomовних публіцистичних текстів»** проаналізовано методи перекладу англomовних власних назв. Точність перекладу англійських власних назв на українську мову може зумовлюватися деякими лінгвістичними факторами, а саме: відсутність в українській мові точних фонематичних та орфографічних засобів передачі специфічних англійських звуко і буквосполучень; встановлені традиції, відповідно до яких перекладаються деякі власні назви. Передача деяких власних назв українською та англійською мовами не може вирішуватися самими лінгвістами без погодження з іноземною мовиториками чи географами. Також вказані фактори, які спричиняють розбіжності при перекладі.

У **підрозділі 2.2. «Аналіз перекладу власних назв у текстах публіцистичного дискурсу»** присвячений основному завданню всієї магістерської роботи, а саме підбору англomовних публіцистичних текстів та їх перекладів, порівнянню перекладу власних назв у мові оригіналу та мові перекладу, загальному аналізу перекладу окремих власних назв. Розглянуто 50 текстів загалом, із них: 25 – англійською мовою, та 25 – українською.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження щодо відтворення в українському перекладі власних назв англomовного публіцистичного дискурсу, за яким ми маємо змогу зробити наступні основні висновки.

По-перше, ономастика є розділом мовознавства, що вивчає будь-які імена власні, які служать для особливого, індивідуального позначення предмета безвідносно до описуваної ситуації і безобов'язкових уточнюючих визначень. Імена власні виконують функцію індивідуалізуючої номінації. У імен власних слід розмежовувати первинну (пряму) і вторинну (переносну) номінативні функції. У первинній номінативній функції власні імена використовуються для вказівки на ті об'єкти, яким вони присвоєні в індивідуальному порядку. Вторинна номінативна функція ономастики характеризується перенесенням найменування на інший об'єкт, у зв'язку з чим вони отримують здатність приписувати певні властивості ряду об'єктів. Імена власні відрізняються від загальних тим, що тільки називають об'єкт, не висловлюючи при цьому ніякого поняття. Ономастика традиційно членується на розділи відповідно до категорій об'єктів, які носять імена власні: антропоніміка займається вивченням імен людей, топоніміка - назв географічних об'єктів, астроніміка - назв небесних тіл, зооніміка - кличок тварин і т. п. в якості основних розділів ономастики виступають антропоніміка і топоніміка.

По-друге, основною функцією імен власних є функція індивідуалізуючої номінації. Імена власні мають первинну (пряму) і (вторинну) переносну номінативні функції. У первинній номінативній функції імена власні використовуються для вказівки на той об'єкт, якому воно було присвоєно в індивідуальному порядку.

Дискурс у науці представляється як субстанція, яка не має чіткого контуру і обсягу і знаходиться в постійному русі. Призначення понятійного апарату лінгвістики дискурсу полягає в тому,

щоб забезпечити доступ до його структуроутворюючих параметрів. Часто метою публіцистичного дискурсу є не тільки інформування адресата, а й формування в останнього особливого роду мислення, необхідного для вирішення поставленого зверху завдання, як то: спонукати взяти активну участь у підтримці на виборах, переконати підтримувати конкурентів, непомітно підвести до більш-менш критичного погляду на яку-небудь подію. Публіцистичний дискурс стає інформаційно-маніпулятивним. Незалежно від того, яка мета визнана первинною – інформувати або маніпулювати, дискурс не втрачає своєї цілісності, він вирішує вторинні комунікативні завдання і з цією метою відповідно організований, пов'язаний не тільки з власномовними, а й культурними чинниками.

Сьогодні не встановлено абсолютно точних правил перекладу англійських власних назв на українську мову і навпаки. А дже повних еквівалентів на орфографічному, а тим більше на фонологічному рівні майже не буває, тому що звуки того самого класу навіть у близько споріднених мовах досить різняться між собою. Внаслідок цього еквівалентних трансформів на рівні звукового відтворення всіх українських власних та інших назв англійською мовою і навпаки бути не може.

Тим більше ще деякі звуки нашої мови взагалі не мають відповідників у фонетичній системі сучасної англійської мови, де практично відсутня палаталізація приголосних, немає подовження приголосних, фактично відсутні прямі відповідники нашим приголосним (г, х, ц) тощо. Все це створює труднощі при передачі українських власних назв іноземними мовами.

АНОТАЦІЯ

Карпенко О.М. Відтворення в українському перекладі власних назв англomовного публіцистичного дискурсу. – На правах рукопису.

Магістерська робота на здобуття ступеня магістра філології за спеціальністю 035-Філологія 035.04 Германські мови та літератури (переклад включно) - англійська. – Чорноморський національний університет імені Петра Могили, Миколаїв, 2020.

Англійська мова як засіб комунікації адаптується до нових технологій і до нового часу. Виникнення нового виду дискурсу, який називають медіа-дискурс, медійний дискурс або дискурс ЗМІ, обумовлено тенденціями інтернаціоналізації та глобалізації, розвитком сучасних телекомунікаційних технологій у світовому співтоваристві. Актуальність даної теми дослідження також визначається тим, що сьогодні, коли Україна здобула міжнародне визнання і налагоджує всебічні стосунки з багатьма країнами світу, потреба в неспотвореній передачі її ономастики й топоніміки набуває особливого значення. Насамперед йдеться про передачу цих своєрідних реалій англійською мовою, що є мовою міжнародного спілкування в усіх головних сферах міждержавних відносин.

Ключові слова: дискурс, публіцистичний дискурс, власні назви, переклад, ономастика.

АННОТАЦИЯ

Карпенко А.М. Воспроизведение в украинском переводе имен собственных англоязычного публицистического дискурса. - На правах рукописи.

Магистерская работа на получения степени магистра филологии по специальности 035-Филология 035.04 Германские языки и литературы (перевод включительно) - английский. - Черноморский национальный университет имени Петра Могилы, Николаев, 2020.

Английский язык как средство коммуникации адаптируется к новым технологиям и к новому времени. Возникновение нового вида дискурса, который называют медиа-дискурс, медийный дискурс или дискурс СМИ, обусловлено тенденциями интернационализации и глобализации, развитием современных телекоммуникационных технологий в мировом сообществе.

Актуальность данной темы исследования также определяется тем, что сегодня, когда Украина получила международное признание и налаживает всесторонние отношения со многими странами мира, потребность в неискаженной передаче ее ономастики и топонимики приобретает особое значение. Прежде всего речь идет о передаче этих своеобразных реалий на английском языке,

является языком международного общения во всех главных сферах межгосударственных отношений.

Ключевые слова: дискурс, публицистический дискурс, имена собственные, перевод, ономастика.

SUMMARY

Karpenko O.M. Reproduction in the Ukrainian translation of English-language proper names in journalistic discourse. - Manuscript.

Master's Degree in Philology 035-Philology 035.04 German Languages and Literature (translation incl.) - English. - Black Sea National University named after Petro Mohyla, Mykolaiv, 2020.

English has adapted to new technologies and to modern times. The emergence of a new kind of discourse, called mediadiscourse, due to the trends of internationalization and globalization, the development of modern telecommunication technologies in the world community. The relevance of this topic of research is also determined by the fact that today, when Ukraine has gained international recognition and established comprehensive relations with many countries in the world, the need for undistorted transmission of its onomastics and toponymy is of particular importance. First of all, it is about the transfer of these peculiar realities into English, which is the language of international communication in all major spheres of interstate relations.

Keywords: discourse, journalistic discourse, proper names, translation, onomastics.